

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Кафедра екології та технологій захисту навколишнього середовища

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Стратегічна екологічна оцінка»

Галузь знань	18 Виробництво та технології
Спеціальність	183 Технології захисту навколишнього середовища
Освітній рівень.....	магістр
Освітньо-наукова програма	«Ресурсозбереження в гірничо- металургійному комплексі»
Статус	вибіркова
Загальний обсяг	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Форма підсумкового контролю	диференційований залік
Термін викладання	1 семестр
Мова викладання	українська
Викладачі	проф. Павличенко Артем Володимирович, ас. Бучавий Юрій Володимирович

Силабус призначено для допомоги опанування студентом навчального контенту з дисципліни, підготовки та проходження контрольних заходів.

Опис навчальної дисципліни.**Назва:** «Стратегічна екологічна оцінка»**Код:** B2.3**Галузь:** 18 «Виробництво та технології»**Тип:** Вибіркова**Кількість встановлених кредитів:** 4**Курс:** 1-й**Семестр вивчення:** 1-й**Рівень вищої освіти:** Магістр**Рік навчання:** 1-й**Кількість годин:** 120**Викладачі:**

- Артем Володимирович Павличенко, д.т.н., проф., завідувач кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища, тел. (056) 756-00-16, pavlichenko.a.v@nmu.one, <http://ecology.nmu.org.ua/ua/Personal/Pavlichenko.php>;
- Юрій Володимирович Бучавий, к.б.н., асистент кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища, тел. (056) 756-00-16, yurique@3g.ua, <http://ecology.nmu.org.ua/ua/Personal/>

Результати навчання. Проводити екологічну експертизу техніко-екологічних обґрунтувань, проектів розширення і реконструкції діючих виробництв, а також створюваних нових технологій і устаткування, розробляти заходи з упровадження нової природоохоронної техніки.

Форми організації занять.

- Навчальні заняття – лекції.
- Практична підготовка – практичні заняття.
- Самостійна робота – підготовка до навчальних занять.
- Контрольні заходи – залікова робота, захист практичних робіт.

Мета вивчення дисципліни. Формування умінь та компетенцій щодо забезпечення процедури стратегічної екологічної оцінки наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а також розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків реалізації запланованої діяльності.

Календарно-тематичний план.

Тематичний план та розподіл обсягу часу з дисципліни
«Стратегічна екологічна оцінка»

Курси, чверті	Тижні (6 тижнів)	Види, тематика навчальних занять, шифри та зміст результатів навчання за дисципліною	Обсяг, години		
			аудит.	самос- тійна	разом
1 курс, 2 чверть		Лекції		66	90
	8	Основні поняття, мета, принципи, процедура проведення та суб'єкти стратегічної екологічної оцінки	4		

Курси, чверті	Тижні (6 тижнів)	Види, тематика навчальних занять, шифри та зміст результатів навчання за дисципліною	Обсяг, години			
			аудит.	самос- тійна	разом	
		(СЕО) і їх повноваження. Системність та комплексність процесу оцінки екологічних наслідків пропонування стратегій, планів і програм з метою забезпечення їх врахування на ранніх стадіях прийняття рішень разом з соціальними та економічними аспектами				
	9	Порядок проведення стратегічної екологічної оцінки. Опис та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля	4			
	10	Етапи стратегічної екологічної оцінки (СЕО). Визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки. Складання звіту про стратегічну екологічну оцінку. Проведення громадського обговорення та консультацій (транскордонних консультацій). Врахування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій. Інформування про затвердження документа державного планування. Моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	4			
	11	Роль громадськості під час розробки та прийняття рішень стратегічного характеру, що мають вплив на довкілля. Етапи СЕО, під час яких враховується думка громадськості. Визначення обсягу СЕО. Процедура участі громадськості після підготовки звіту СЕО. Роль громадськості під час проведення моніторингу впровадження документа, що пройшов СЕО. Основні методи СЕО. Загальна характеристика методів, що використовуються при проведенні СЕО. Аналітичні методи. Аналіз заінтересованих сторін. Методи участі громадськості	4			
	12	Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. Стратегії сталого розвитку адміністративно-територіальних одиниць з врахуванням пріоритетів виробничої діяльності промислового комплексу	4			
	13	Контрольні заходи	4			
		Практичні заняття				
	8	Складання алгоритму здійснення стратегічної екологічної оцінки	1	24	30	
	9	Аналіз матеріалів звітів про СЕО для міст і регіонів України	1			

Курси, чверті	Тиждень (6 тижнів)	Види, тематика навчальних занять, шифри та зміст результатів навчання за дисципліною	Обсяг, години		
			аудит.	самос- тійна	разом
	10	Застосування SWOT-аналізу екологічної ситуації під час проведення CEO	1		
	11	Застосування сценарного аналізу під час проведення CEO	1		
	12	Процедура участі громадськості під час розробки та прийняття рішень стратегічного характеру, що мають вплив на довкілля	1		
	13	Контрольні заходи	1		
Контроль підсумковий, 2 чверті – залік		Разом	30	90	120
		Лекції	24	66	90
		Практичні заняття	6	24	30

Заплановані види навчальної діяльності та методи викладання.

Лекції – ілюстративно-наочне навчання (пояснення, бесіда, мультимедійна презентація).

Практичні заняття – навчання у комп'ютерному класі з використанням інформаційних технологій (захист практичних робіт).

Самостійна робота (особистісно-орієнтована з елементами дистанційної).

Використовується комп'ютерне та мультимедійне обладнання. Дистанційна платформа Moodle.

Результати вивчення дисципліни. Результати освоєння, які плануються:

- вміти проводити SWOT-аналіз соціо-економіко-екологічних наслідків виконання документів державного планування;
- вміти розробляти системи екологічного управління з дотриманням вимог ISO 14000;
- вміти встановлювати процедури та сприяти плануванню природоохоронних заходів впродовж всього життєвого циклу продукції;
- вміти розробляти стратегії сталого розвитку адміністративно-територіальних одиниць з урахуванням специфіки виробничої діяльності;
- вміти застосовувати принципи промислового планування на різних рівнях управління та вміти проводити екологічні дослідження з проблем територіально-просторового планування;
- вміти вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від рівнів техногенного навантаження на територію;
- вміти оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на стан довкілля та людину;
- вміти використовувати науково обґрунтовані методи обробки результатів екологічних досліджень;

- вміти застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення проблем у природоохоронній діяльності;
- вміти оцінювати вплив промислових відходів на довкілля.
- вміти оцінювати ефективність технології захисту навколишнього середовища та розробляти рекомендації з їх покращення;
- вміти оцінювати стан та потенціал впровадження відновлювальних джерел енергії та ресурсоенергозберігаючих технологій у виробничій та соціальній сферах;
- вміти аналізувати стан роботи гідроспоруд, обирати енергозберігаючі технології очищення питної води;
- вміти обґрунтовувати проекти природоохоронних заходів в галузі водного господарства;
- вміти оцінювати масштаби деградації земель в процесі видобування копалин, опустелювання та підтоплення;
- вміти оцінювати стан забруднення атмосферного повітря на основі впровадження на підприємствах сучасного газоочисного обладнання;
- вміти оцінювати та прогнозувати рівень радіоактивного забруднення території;
- вміти аналізувати вітчизняне та міжнародне природоохоронне законодавство.

Література для вивчення дисципліни.

1. Марушевський Г. Б. Стратегічна екологічна оцінка : навч. посіб. з компакт-диском / Г. Б. Марушевський. — К. : К.І.С., 2014. — 88 с.
2. Берданова О. Стратегічне планування. Навчальний посібник / О. Берданова, В. Вакуленко, В. Тертичка. — Л. : ЗУКЦ, 2008. — 138 с.
3. Директива 2001/42/ЄС Європейського парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку впливу на стан навколишнього природного середовища окремих проектів та програм. — Режим доступу : www.minjust.gov.ua/file/33314
4. Дюсик И. Стратегическая экологическая оценка концепций регионального развития. Том 1: методология / Ири Дюсик, Даниэль Росеки, Вой цех Выналек. — Министерство экологии Чешской Республики. Режим доступу: http://archive.rec.org/REC/Programs/EnvironmentalAssessment/pdf/Czech_SEA_Meth_RU.pdf
5. Карамушка В. І. Екологічна збалансованість стратегічних ініціатив і проектів (інтегрування довкільних аспектів у стратегічне планування та проектну діяльність) : практ. посібник / Віктор Карамушка. — К. : К.І.С., 2012. — 138 с.
6. Стратегія розвитку Дніпропетровської області на період до 2020 року : проект. — Режим доступу : <http://oblrada.dp.ua/strateg>

Інформаційні ресурси

1. http://zakon4.rada.gov.ua	Офіційний сайт Верховної Ради України
2. http://www.mon.gov.ua	Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України
3. http://www.menr.gov.ua	Офіційний сайт Міністерства енергетики та захисту довкілля України
4. www.irbis-nbuv.gov.ua	Наукова періодика України.
Бібліотека ім. В. Вернадського
5. http://sop.org.ua	Служба охорони природи – Інформаційний центр

6. <http://env.teset.sumdu.edu.ua> Науковий центр прикладних екологічних досліджень
7. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20 березня 2018 року № 2354-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 16, ст. 138.
8. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «296 від 10.08.2018 р. Про затвердження методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування. https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/2018/nakaz_296.pdf
9. ДБН А.2.2-1-2003 Проектування. Склад та зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд, зі зміною № 1
10. ДБН А.2.2-1-2003 Проектування. Склад та зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд, зі зміною № 1, Перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 р. № 808

Політика виставлення балів.

Виставлення балів ґрунтується на об'єктивних критеріях відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами, яка також використовується для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховується, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

Форми оцінювання.

- Поточний контроль – тестування, опитування.
- Оцінювання виконання та захисту практичних завдань.
- Підсумковий контроль – залік у письмовій формі.

Питання до заліку.

Приклади питань до заліку.

1. Основні поняття, мета, принципи, процедура проведення та суб'єкти стратегічної екологічної оцінки і їх повноваження.
2. Системність та комплексність процесу оцінки екологічних наслідків пропонуємих стратегій, планів і програм з метою забезпечення їх врахування на ранніх стадіях прийняття рішень разом з соціальними та економічними аспектами.
3. Порядок проведення стратегічної екологічної оцінки, етапи здійснення.
4. Опис та оцінювання наслідків виконання документів державного планування

для довкілля.

5. Визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки.
6. Складання звіту про стратегічну екологічну оцінку.
7. Проведення громадського обговорення та консультацій при СЕО.
8. Процедура транскордонних консультацій та врахування їх результатів при проведенні СЕО.
9. Врахування у документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій.
10. Процедура інформування про затвердження документа державного планування.
11. Роль громадськості під час розробки та прийняття рішень стратегічного характеру, що мають вплив на довкілля (етапи СЕО, під час яких враховується думка громадськості).
12. Визначення обсягу СЕО; процедура участі громадськості після підготовки звіту СЕО.
13. Роль громадськості під час проведення моніторингу впровадження документа, що пройшов СЕО.
14. Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.
15. Стратегії сталого розвитку адміністративно-територіальних одиниць з врахуванням пріоритетів виробничої діяльності промислового комплексу.
16. Нормативно правове регулювання СЕО.